

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж2 517/23
27.9.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Снежане Живковић, председника већа, Маје Чогурић и Миленије Петричевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., сада са боравиштем у ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Дејан Свичев, адвокат из Панчева, Његошева 2/5, ради вршења родитељског права, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Основног суда у Панчеву П2 370/22 од 07.04.2023. године, у седници већа одржаној дана 27.9.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба туженог ББ из ... и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Панчеву П2 370/22 од 07.04.2023. године у ставовима другом, трећем, четвртом, петом и шестом изреке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П2 370/22 од 07.04.2023. године, ставом првим изреке разводи се брак ББ из ..., рођеног ... године и АА, рођене ... године, закључен у Панчеву дана ...2016. године, уписан у матичну књигу венчаних за град Панчево, матично подручје Панчево, под текућим бројем ... за 2016. годину. Ставом другим изреке, мал. дете ВВ, рођен ...2016. године, ЈМБГ ..., поверава се на даљу бригу, негу и старање мајци АА, која ће самостално вршити родитељско право. Ставом трећим изреке пребивалиште мал. детета одређује се адреса мајке АА у ... Ставом четвртим изреке обавезује се ББ да на име свог дела доприноса за издржавање мал. ВВ плаћа месечно износ од 14.000,00 динара, почев од дана подношења тужбе 11.07.2022. године па убудуће, док за то буду постојали законски услови до 10.-ог у месецу за текући месец, а све доспеле неисплаћене износе једнократно у року од 15 дана, уплатом на текући рачун законске заступнице детета мајке АА код "НЛБ Комерцијална банка" број рачун ... Ставом петим изреке контакти мал. ВВ са оцем ББ уређени су тако што ће отац виђати дете по следећем моделу: сваког другог викенда у месецу (првог и трећег) од петка у 19,00 сати до недеље у 17,00 сати (са спавањем), у недељама у месецу (друга и четврта) када малолетни ВВ не проводи викенд код оца, средом од 15,00 до 19,00 сати, сваки други државни и верски празник наизменично са мајком детета, дан очеве крсне славе и очевог рођендана, сваки други дететов рођендан, седам

дана зимског распута, три недеље у току летњег распуста, не нужно у континуитету, већ у договору родитеља и у складу са могућностима мајке да користи годишњи одмор, у току пролећног распуста проширени викенд од среде у 17,00 до недеље у 17,00 часова, при чему контакти могу да буду и чешћи уз сваки договор родитеља, на тај начин што ће отац преузимати и враћати дете на адресу мајке испред зграде у којој живе, а средом преузимати дете из вртића које дете похађа. Ставом шестим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против наведене пресуде тужени је благовремено изјавио жалбу побијајући је у ставовима, другом, трећем, четвртном, петом и шестом изреке из свих разлога прописаних чланом 373. став 1. Закона о парничном поступку. Тужила је одговорила на жалбу туженог.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 386. Закона о парничном поступку - ЗПП ("Службени гласник РС, бр. 72/11, са каснијим изменама и допунама), у вези члана 202. - 205. Породичног закона- ПЗ, Апелациони суд у Београду је оценио да жалба туженог није основана.

У проведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тач. 1, 2, 3, 5, 7. и 9. ЗПП - на које другостепени суд пази по службеној дужности. Супротно наводима жалбе туженог, првостепена пресуда не садржи ни битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, пошто нема недостатака због којих се не би могла испитати. Изрека пресуде је разумљива, не противречи сама себи, ни разлозима који су наведени у погледу свих битних чињеница на јасан и непротивречан начин, а недвосмислено произлазе из изведених доказа и целокупног стања у списима.

Према утврђеном чињеничном стању парничне странке су закључиле брак ...2016. године у коме је рођен ВВ дана ...2016. године у ..., где су првобитно парничне странке живеље у заједници и где је тужени радио. Тужила је у том периоду боравила у ... по шест месеци годишње, а преосталих шест месеци у Србији, повремено код својих родитеља, а повремено код родитеља туженог. Према налазу и мишљењу Центра за социјални рад "Солидарност" Панчево од 09.09.2022. године процењено је да је мајка свеснија родитељских одговорности, обавеза и улоге, да је свесна улоге оца у одрастању детета, али да стрепи да би мал. ВВ могао да идући линијом мањег отпора прихвата "необавазан начин живота", који према њеном мишљењу њен супруг сада већ дуже време води. Оцењено да је важно да родитељи успоставе квалитетну комуникацију у вези детета и да се договарају око најбољег интереса детета, водећи рачуна о свим аспектима од значаја за узраст на којем се малолетни ВВ актуелно налази. Мишљење органа старатељства је да мал. ВВ треба да буде поверен на самосталну бригу и старање својој мајци АА, да буде пријављен на њеној адреси, а да контакте са оцем одржава по моделу да сваки други викенд од петка у 17,00 до недеље у 17,00 часова, један дан у недељи, када дете не проводи викенд са оцем у трајању од четири сата, при чему се мора водити рачуна о обавезама малолетног ВВ у Вртићу и евентуално другим обавезама, сваки други државни и верски празник како наилазе у току године у трајању законом прописаном, очеву крсну славу и очев рођендан би проводио са оцем, свој рођендан малолетни ВВ би једне године славио код мајке, а друге код оца, док би мајчин рођендан дете проводило са мајком, седам дана зимског распуста, тако да се води рачуна о празницима којих у то време има највише, при чему термин треба ускладити тако да се поштује боравак малолетног ВВ код сваког родитеља за празнике, у току летњег распуста три недеље, не нужно у континуитету, већ у договору родитеља и у складу са могућностима мајке да користи годишњи одмор,

а у току пролећног распуста малолетни ВВ би код оца провео проширени викенд од среде до недеље, те да контакти могу да буду и чешћи уз договор родитеља, уколико се не угрожава безбедност и најбољи интерес дечака. У стручном налазу и мишљењу од 17.02.2023. године у погледу начина преузимања детета, констатовано је да је мал. ВВ дете очуваних потенцијала, осетљив, да се од њега крило да се родитељи разводе, да има заштитнички став према мајци и веома јој је привржен, али је емотивно везан и за оца и у узрасту је и социоемотивној зрелости да није у стању и до краја на прави начин да разуме збивања између родитеља, те да је важно да отац интерес детета стави испред свог не улазећи дубље у оправданост очевих страховања које је навео као разлог за тражење промене привремене мере и да сваки родитељ би требало да води евиденцију о датумима и времену преузимања и враћања и не спомиње другог родитеља у негативном контексту пред дететом.

Тужиља је завршила средњу медицинску школу, запослена је код послодавца "...” у ... на пословима референта за јавне набавке и административног радника где остварује зараду до 54.000,00 динара. Ради и приватно, бави се израдом наталних карата од чега остварује просечну месечну зараду од око 20.000,00 динара, али то није стални извор прихода. Има брата који живи у иностранству и који јој помаже око издржавања детета слањем 100,00 евра месечно, што је чинио до скоро, али више не чини јер је мајка пала и потребна јој је помоћ и те трошкове сноси тужиљин брат. Тужиља не поседује непокретности, нити покретне ствари веће вредности, живи са дететом у изнајмљеном стану и трошкови становања на месечном нивоу износе у распону од 37.000,00 – 40.000,00 динара, закуп плаћа 170,00 евра, струју 4.000,00 динара, телефон 2.000,00 динара, грејање 3.500,00 динара, водовод и канализацију 1.200,00 динара, чишћење и трошкове управника 1.500,00 динара. Трошкови исхране на месечном нивоу износе око 8.000,00 динара, боравак у вртићу 3.500,00 динара, за посете детета и мајке биоскопу, музеју, позоришту, трошкови месечно износе 10.000,00 динара, за одлазак детета на рођендане друге деце тужиља издваја око 1.000,00 динара по поклону, долазак друге деце на дружење код малолетног ВВ изискује плаћање трошкова од око 700 – 800,00 динара, док је гардероба за малолетно дете по сезони око 7.000,00 динара и обухвата (одећу, обућу), док средства за хигијену детета коштају од око 2.000,00 – 3.000,00 динара и појас за исправљање кичме 2.500,00 динара. Тужиља мал. детету купује играчке и дечије часописе, а дечије рођендане слави код куће. За издржавање малолетног детета на месечном нивоу је неопходан износ од 28.000,00 динара. Тужени је по струци саобраћајни инжењер, без запослења, пријављен код НСЗ као лице које тражи запослење. Станује у породичној кући са оцем која је у потпуности опремљена, има површину од 120 м2. Комунални трошкови на месечном нивоу за утрошену електричну енергију износе 3.000,00 динара, за воду 1.000,00 динара, одношење смећа 634,00 динара, интернет и телевизију око 2.800,00 динара, трошкови исхране, бензина, средстава за личну хигијену износе око 20.000,00 динара, а тужени се издржава од отпремнине коју је добио након престанка радног односа у иностранству. У погледу издржавања трећих лица помаже свом оцу и има установљену обавезу издржавања сина из претходног брака ГГ, рођеног ...2011. године на коју је обавезан пресудом Основног суда у Панчеву П2 453/2015 од 21.03.2016. године у износу од 200 франака месечно, с обзиром да дете живи у Швајцарској и да је тужени тамо радио. Тужени не учествује новчаним средствима у издржавању малолетног ВВ, с тим да му повремено купује лекове, играчке, гардеробу и одводи га у играоницу. Суд је поклатио веру исказу тужиље у погледу животних прилика у којима живи са дететом, материјалним могућностима, трошковима живота, начину бриге о детету, налазећи да је искрен, јасан и детаљан. Поклатио је веру исказу и туженог о његовим материјалним приликама, условима у којима живи и трошковима живота, док није могао прихватити део исказа туженог у којем је стављао примедбе на вршење родитељске дужности од

стране мајке, да није сагласна да дете оперише трећи крајник, с обзиром да тужени мајку никада није пријављивао због евентуалног занемаравања детета ЦСР, нити полицији, због чега је мишљења да су примедбе усмерене искључиво на успех туженог у парници.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је имајући у виду да је заједница живота фактички престала да постоји и да се сврха брака више не остварује, развео брак парничних странака ставом првим изреке побијане пресуде. Одлучујући о поверавању мал. детета првостепени суд је прихватио налаз и мишљење органа старатељства и закључио да је у најбољем интересу детета да буде поверено мајци на самостално вршење родитељског права и применом члана 6, 77. став 3. и 266. ПЗ одлучио као у ставу другом изреке. Одбио је предлог за одређивање неуропсихијатријског вештачења родитељских компетенција родитеља налазећи да је чињенично стање довољно утврђено и да је дати предлог сувишан. Одлучујући о начину одржавања личних односа детета са оцем, првостепени суд се руководио најбољим интересом мал. детета да остварује редовне контакте са оцем и прихватио модел виђања које је предложио орган старатељства “Солидарност” у Панчеву и уредио модел виђања мал. детета са оцем као у ставу петом изреке побијане пресуде. Имајући у виду да је мал. дете ВВ поверен мајци АА на самостално вршење родитељског права, одлучено је да пребивалиште детета буде адреса пребивалишта тужиље.

Одлучујући о висини доприноса туженог издржавању мал. детета, првостепени суд је имајући у виду утврђене потребе детета и руководећи се висином минималне суме издржавања коју су дужна да у подједнаком износу обезбеде оба родитеља, као и околност да тужени није у радном односу, што га по оцени првостепеног суда не може ослободити обавезе издржавања мал. детета, посебно имајући у виду да је радно способан и свестан своје законске обавезе издржавања детета, обавезао туженог да доприноси издржавању детета износом од 14.000,00 динара месечно. При одлучивању имао је у виду да тужени није ожењен, да има обавезу издржавања детета из претходног брака у износу од 200,00 франака, да је здрав, образован и да има могућност да се запосли и зарађује, да поседује непокретност, да је био на привременом раду у иностранству, те да живи од отпремнине и уштеђевине и да се ради пре свега о младој и здравој особи која је у обавези да уложи напоре и обезбеди издржавање свог малолетног детета, док ће преостали износ за задовољење месечних потреба детета обезбедити тужиља.

Супротно жалбеним наводима туженог, на потпуно и правилно утврђено чињенично стање, првостепени суд је правилно применио материјално право одлучујући да мајка самостално врши родитељско право и урђењем начина одржавања личних односа детета са оцем. Овај суд нема основа да сумња у чињенично стање побијане пресуде, јер је првостепени суд у образложењу своје одлуке дао разлоге којима је на јасан начин објаснио како је текао доказни поступак, који су докази изведени и како су утврђене битне чињенице за одлучивање о тужбеном захтеву. Са друге стране тужени у жалби није изнео наводе којима би били доведени у сумњу веродостојност и садржина доказа које је првостепени суд прихватио и на основу њих утврдио чињенично стање на коме је засновао одлуку.

Из изведених доказа, посебно налаза и мишљења органа старатељства од 09.09.2022. године, првостепени суд је правилно утврдио да тужиља поседује капацитет за вршење родитељског права имајући у виду задовољавајућу адаптираност и функционисање са мајком, да је мајка способна да осигура детету адекватну негу и безбедност детета. Процењено је да је мајка свеснија родитељских одговорности, обавеза и улоге, да је свесна улоге оца у одрастању детета и мишљење да мал. ВВ треба

да буде поверен на самосталну бригу и старање мајци, наводима туженог није доведено у сумњу. Неосновано се жалбом оспорава налаз и мишљење органа старатељства будући да је орган старатељства мишљење дао након анализе личних карактеристика родитеља, ставова, емотивног односа према детету и целокупног функционисања и посебно потреба детета, због чега Апелациони суд у Београду налази да нема контраиндикација у извештајима и израженом мишљењу органа старатељства да је у интересу мал. детета да родитељско право над малолетним ВВ врши мајка. Процена најбољег интереса детета је на суду који је дужан да ту процену врши на основу налаза и стручног мишљења органа старатељства, Породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима. Међутим, уколико се околности промене може се захтевати измена судске одлуке у овом делу. Чињенице битне за одлучивање о захтеву за вршење родитељског права и одржавање личних односа суд је засновао на налазу и мишљењу стручног тима органа старатељства, који је правилно прихватио будући да је јасан, образложен и израђен од стране стручних лица одговарајућих струка, те ствара целовиту слику родитељских компетенција странака и њихових породичних прилика. У току првостепеног поступка, ни у жалби валидност ових доказа није доведена у питање.

Првостепени суд је правилно закључио да је најбољи интерес мал. ВВ да буде поверен мајци на самостално вршење родитељског права. Најбољи интерес деце се цени према околностима сваког конкретног случаја, а елементи те процене су између осталог узраст и пол деце, њихове жеље и осећања с обзиром на узраст и зрелост, потребе деце и способности родитеља да задовоље утврђене потребе деце. У конкретном случају и према оцени Апелационог суда у Београду имајући у виду све наведене елементе, најбољи интерес малолетног ВВ је да буде поверен мајци на самостално вршење родитељског права. Код овако утврђеног чињеничног стања, правилно је побијаном пресудом у смислу одредби члана 6. став 1, члана 77. став 3, 266. став 1. ПЗ прихватањем налаза и мишљења Центра за социјални рад, с обзиром на узраст и актуелне развојне потребе малолетног детета, првостепени суд оценио постојање најбољег интереса да дете буде поверено на самостално вршење родитељског права мајци.

Следом изнетог, неосновано се жалбом оспорава правилност побијане одлуке указивањем да првостепени суд није водио рачуна о интересима детета када га је поверио на самостално вршење родитељског права тужили. Жалбено указивање да се тужила бави израдом наталних карата поред редовног посла који обавља и да постоји основана бојазан да мајка кључне одлуке везане за дете доноси на основу псеудо науке, а не на основу здраворазумског расуђивања, те да практикује “тета исцељивање” и да је наведено разлог да се одреди психијатријско вештачење на околност родитељских капацитета, није основано. Из изјашњења органа старатељства од 09.01.2023. године, произлази да је поступак процене спроведен у складу са процедурама које подразумевају тестирање и примену психометријских средстава за процену личности родитељских капацитета у сваком појединачном случају и у том смислу је мишљења да је питање одлуке странке у спору да ли ће тражити додатна медицинска и психијатријска вештачења. Изјаснили су се да је процена базирана на опсервацији понашања и изјавама које подразумевају чињенице, личне ставове и уверења пре свега у вези бриге и старања о детету, као и опсервацији и процени понашања, интелектуалне и социоемотивне зрелости малолетног детета и његових актуелних потреба. У обзир се узима и квалитет родитељске бриге, развијеност родитељских капацитета за препознавање и задовољавање не само базичних (здравље, безбедност, исхрана, услови за живот), већ и виших потреба детета за подстицањем развоја интересовања, осамостаљивањем детета у складу са узрастом и постављањем граница опет у складу

са узрастом детета. Родитељски капацитети се процењују у односу на успостављање емотивне релације са дететом као и на орјентисаност родитеља на зону наредног развитка малолетног детета, односно припрему детета да савлада изазове сваке развојне фазе током његовог одрастања, а закључци се донесе у складу са проценом најбољег интереса мал. детета у актуелном тренутку. Процењено је да је емотивна веза између мајке и детета током протекла времена ојачала, да мал. ВВ воли и оца, воли да га виђа и да се игра са њим, што никада није оспоравано. При томе, ЦСР није указао суду на неопходност вештачења родитељских компетенција странака и суд је имајући у виду јасан и детаљан налаз и мишљење, који наводима туженог није доведен у сумњу правилно одбио извођење доказа вештачењем на околност родитељских капацитета странака.

Правилно је побијаном одлуком применом члана 61. и 272. став 2. ПЗ уређен начин одржавања контаката оца са мал. дететом, који модел омогућава одржавање и даље развијање адекватних личних односа између детета и оца. Имајући у виду узраст детета, његове потребе и пре свега његов најбољи интерес, правилно је првостепени суд усвојио модел виђања предложен од стране органа старатељства и правилно оценио да је такав модел у најбољем интересу детета у смислу члана 6. став 1. ПЗ. Наводи жалбе којима се указује да тужени живи у страху да ће га тужиља неосновано пријавити за насиље, те да због наведеног одређени начин преузимања детета није целисходан, нису основани. Према стручном налазу и мишљењу ЦСР у погледу начина преузимања детета је констатовано да је мал. ВВ дете очуваних потенцијала, осетљив, да се од њега крило да се родитељи разводе, има заштитнички став према мајци и веома јој је привржен, али је емотивно везан и за оца, у узрасту је и социоемотивној зрелости, да није у стању и до краја на прави начин да разуме збивања између родитеља, а према речима мајке био је тужан кад отац није долазио по њега. Како је несумљива сензибилност детета, потенцијални стрес и ризик од дестабилизације, то жалбено указивање да је целисходније да дете преузима испред Полицијске управе Панчево према мишљењу органа старатељства не би било у најбољем интересу детета. Имајући у виду да анксиозност и стрес који могу да се јаве код чињенице да би га отац преузимао испред зграде полиције и да се тиме грубо мења рутина детета и оно се директно уводи у конфликт између родитеља и неизбежно ставља у ситуацију да му родитељи дају засебна објашњења за промене, то по мишљењу органа старатељства не би било у складу са најбољим интересом детета. Следом изнетог, правилно је првостепени суд прихватио модел виђања предложен од ЦСР и правилно оценио да је такав модел у најбољем интересу детета у смислу члана 6. став 1. ПЗ, а супротни наводи туженог су оцењени неоснованим.

Првостепени суд је у смислу одредби члана 160, 162. и 163. ПЗ правилно одредио висину доприноса туженог издржавању мал. детета, који је у складу са утврђеним потребама детета, минималном сумом издржавања, имовинским приликама родитеља, те њиховом способношћу за рад и стандарду родитеља. Тужени не ради и не остварује зараду већ живи од отпремнине и уштеђевине и има обавезу да издржава дете из претходног брака, док је тужиља запослена и остварује зараду, и повремено допунску зараду, али се њен допринос вреднује и кроз свакодневну негу и старање које ће пружати малолетном детету.

Неосновано се жалбом побија одлука о висини доприноса туженог издржавању мал. ВВ. Одредбом члана 160. ПЗ, прописани су критеријуми према којима се одређује издржавање, а то су потребе повериоца издржавања и могућности дужника издржавања. У конкретном случају првостепени суд је правилно оценио да новчани износ од 28.000,00 динара задовољава потребе мал. детета и да тужени може да доприноси његовом издржавању са 14.000,00 динара, те да ће уз финансијски допринос

мајке као и до сада потребе детета бити у целости задовољене. Неосновано се у жалби указује да ће егзистенција туженог бити угрожена плаћањем досуђеног издржавања мал. детету, о чему првостепени суд није водио рачуна. Чињеница да тужени иако је образован и има могућност да ради није запослен представља његов избор и правилно је првостепени суд, закључио да је досуђени износ у складу са утврђеним потребама мал. детета. Тужени има обавезу да ради и заради за издржавање мал. детета, јер је млада особа и способан за рад и како то правилно закључује првостепени суд, може да оствари приходе који су неопходни за његово издржавање и са којима ће учествовати у издржавању свог малолетног детета, а што је његова обавеза које се сходно члану 167. став 2. ПЗ, не може ослободити. Сагласно члану 67. и 68. став 1. и 2. ПЗ, право и дужност родитеља је да се старају о деци, док према члану 73, 154. став 1. истог закона, дете има право на издржавање од оба родитеља. Могућности родитеља да доприносе издржавању малолетне деце не процењују се на начин на који се то чини када су у питању други облици законског издржавања и родитељи су дужни да жртвују поједине сопствене потребе и тако обезбеде издржавање мал. деци. С тим у вези, отац детета је у обавези да ради и да се радно ангажује и обезбеди средства за издржавање малолетног детета посебно имајући у виду да је досуђени допринос издржавању детета значајно мањи од минималне суме издржавања (која за март 2023. године износи 41.664,79 динара). Приликом одређивања обавезе издржавања, правилно су примењени критеријуми из члана 160. ПЗ који се односе на потребе повериоца издржавања и могућности дужника издржавања, а висина издржавања је одређена у складу са чланом 162. истог закона, при чему се суд руководио најбољим интересом детета и сходно томе у свему поступао у смислу своје обавезе из члана 6. став 1. ПЗ, па се стога жалбом неосновано указује на погрешну примену материјалног права. При томе је суд водио рачуна и о чињеници да је тужени у обавези да доприноси издржавању детета из првог брака износом од 200 швајцарских франака месечно.

Приликом одлучивања о законитости и правилности првостепене пресуде, другостепени суд је ценио и остале жалбене наводе, али их није посебно образлагао сагласно одредби члана 396. став 1. ЗПП, с обзиром на то да не могу довести до другачије одлуке у овој правној ствари.

Потврђена је применом члана 401. тачка 2. ЗПП као правилна и одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу шестом изреке, донета правилном применом одредбе члана 207. ПЗ.

На основу изложеног, Апелациони суд у Београду је одбио као неосновану жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду на основу члана 390. ЗПП одлучујући као у изреци ове пресуде.

**Председник већа-судија
Снежана Живковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић